

KALOCSÁNYI MÓNIKA

BÁBFIGURÁK BÖRÉBE BÚJVA BESZÉLGETÉS MÉSZÁROS ANDREÁVAL

Mészáros Andrea a galántai Kodály Zoltán Gimnázium szlovák nyelv-német nyelv és polgári nevelés szakos pedagógusa. Tanórai munkássága mellett közel 17 éve működtet bábcsoportot a gimnáziumban, néha párhuzamban kettőt is. A bábozásról, a bábcsoport tevékenységéről és a bábozó gyerekekről kérdeztem a lelkes és kreatív tanárnőt.

■ Az iskolai szakkörök listáján gyakran találkozunk színjátszócsoportokkal vagy drámacsoportokkal, a bábcsoportok azonban kevésbé tipikusak a közoktatás intézményeiben. Honnan jött az ötlet, hogy bábozással foglalkozzon?

■ A nyitrai egyetemen töltött éveim alatt működött egy nagyon lelkes, diákok alkotta bábcsoport. Eleinte rövid mesékkel látogattuk a Nyitra környéki magyar iskolákat, óvodákat. Akkoriban jobban megismerkedhettem a szakmával és rájöttem, hogy a jövőben szeretnék a bábozással foglalkozni. Eddigi munkahelyeim mindegyikében vezettem gyermek-bábcsoportokat. A Kecskés Marika bábművész által vezetett rendszeres bábos képzések hatására pedig egyre magabiztosabban teszem a dolgomat.

■ Jelenleg hány bábcsoportot vezet?

■ Idén két bábcsoportom van, a nyolcosztályos gimnázium 1. és 2. évfolyama alkotta kicsik csoportja és a negyedikeseké. Mindkét csoporttal heti egy alkalommal szervezünk próbákat. A kisebbekkel csütörtökönként délután, az idősebbekkel pedig keddenként jövünk össze. A foglalkozások időtartama mindkét esetben két órát vesz igénybe. A két bábcsoport az eltérő korosztály miatt másféle foglalkozást igényel, de nagyon fontosnak tartom, hogy minél korábbi életkorban elkezdhesék a gyerekek a bábozást. Akik 11 évesen a

csoport tagjává válnak, általában végigbábozzák a gimnáziumi éveiket, vagyis 19 éves korukig aktív játékosok. Nagy szerencsének tartom, hogy láthatom a fejlődésüket, és folyamatosan tudok velük tervezni, hiszen hosszú éveket töltünk együtt.

■ Miért tartja fontosnak a bábozást? Mit adhat ez a gyerekeknek, hogyan hat ez a tevékenység a személyiségfejlődésükre, a viselkedésükre?

■ A bábozással történő mesedramatizálás, verselés, énekelgetés kiemelkedően fejleszti a kicsik korbán a gyermek beszéd-készségét, de fantáziáját, gondolkodását is. Azon túl, hogy meghozza a gyermek beszélőkedvét, mikor maga is kezére húzza a bábót, a tiszta kiejtésig, a tagolt, példa értékű beszéd utánzásáig szerteágazó fejlesztőértékkel bír. Azt tapasztaltam, hogy a bábok segítségével még azok a gyerekek is kedvet kapnak a meséléshez, verseléshez, akik korábban nem, vagy csak alig érdeklődtek az ilyesmi megnyilvánulás iránt. A próbák alkalmával remekül szórakozunk. A gyerekek megtanulnak együtt dolgozni, elfogadni a másik véleményét, figyelni egymásra, stb. Kiemelkedő pszichés értékkel bír, ha a gyermeknek lehetőséget adunk arra, hogy a bábfigura bőrébe bújva adja tudtára környezetének az őt foglalkoztató, netán szorongást okozó gondolatait. Ha a báb alakja mögé bújva mondhatja el érzéseit, gondolatait, sokkal könnyebben megnyílik.

■ A bábozást mint módszert a tanítási órákba is beépíti?

■ A bábozást ritkán használom órán, itt-ott véletlenül, szórakozásból az idősebb diákoknál, de drámapedagógiai módszereket annál inkább használom a német órákon. Szoktunk például szópárbajozni, ezt nagyon szeretik a diákok. Kiválasztunk két gyereket, akik párban mondanak szavakat egy adott témakör-

rön belül (család, állatok, élelmiszer...). A játék egy másik változatában az ábécé betűivel felváltva mondanak a gyerekek szavakat. Létezik olyan változat is, amikor valaki a király szerepébe lép, és kívánhat bármit, amit a társai teljesítenek. Aztán, kedvelt játék a más-más stílusban történő bemutatkozás, pl. kedvesen, unottan, mérgesen, táncolva, lelkesen, csendesen, álmosan stb.

A nyelvtan gyakorlásakor van, hogy labdát indítunk el a következő mondat: „Pétértől Judit számára.” Judit továbbítja a labdát: „Judittól Kati számára.” Labdával játszunk az asszociációs játékokat is: „Mi jut eszedbe, ha...”, „Mi lenne, ha...”, „Képzeld el, hogy...” stb. További kedvelt játék a pantomim is, ahol az egyik tanuló bemutat egy cselekvéssort, a többiek pedig, miután végignézték, megpróbálják felidézni. Ez nagyon jó feladat az igeidők gyakorlásakor. Német versek, dalok tanulásánál bevált a szótörlés módszere: a táblára felkerül a szöveg, először valaki felolvassa. A szöveg különböző részeiből pár szót letörlünk, először mindig a már ismert szavakat. A következő diák úgy olvassa fel a szöveget, hogy a hiányzó szavakat is mondja. Újabb szavak törlése és felolvasás jön. Ezt egészen addig lehet folytatni, amíg a tábla üres nem lesz, és közben meg is tanulják a verset. Azokban a csoportokban, ahol már jobban beszélnek a nyelvet, szerepet osztok a diákoknak, ők dialógust készítenek, amit aztán előadnak. Ha nehezíteni akarunk, kitalálunk bizonyos megkövetéseket is. Mindig nagyon jól szórakozunk ezeknek a gyakorlatoknak a segítségével.

■ A szülők, pedagóguskollégák hogyan értékelik az Ön munkáját – elsősorban a bábszakkört?

■ A szülők szeretik, a kollégák elfogadják, amit csinálunk, a gimnázium vezetősége pedig mindig igyekszik a

kedvünkbe járnai. A szülőktől bármikor kapunk támogatást, persze nem csak anyagi jellegűt. Segítenek az éppen szükséges dolgok beszerzésénél, lehet az hangszer, kiegészítő, kosár, bármi. Nemrég még édesanyám is, aki szintén pedagógus volt, fáradhatatlanul segítkezett a bábok készítésénél, a férjem pedig a technikai jellegű feladatokat vállalja. Nagy segítségemre van két lelkes magyar nyelv szakos kolléganőm, Ollé Krisztina és Restár Judit is. Ők rendszeresen készítenek fel diákokat különböző vers- és prózamondó versenyekre, amire aztán tudok a báb-csoportban építeni. Iskolánk idősebb diákjaira is számíthatunk, főleg képzőművészeti jellegű kéréseinknél.

■ **A gyerekek minden bizonnyal élvezik a báboglalkozásokat, az iskolai éveik alatt az életük szerves részévé válnak ezek az órák. A játék és szórakozás mellett azonban kemény munka áll a háttérben. Hogyan viszonyulnak a gyerekek a heti találkozásokhoz, mit szeretnek a legjobban?**

■ Legjobban az alapozást szeretik, ami szeptembertől decemberig tart. Ilyenkor különféle bemutatózó játékokkal kezdünk. Sok a rögtönzéses, asszociációs, szituációs játék, különböző bábtechnikával való ismerkedés, jelenetalkotás bábbal, beszédgyakorlatok. Érdekes, hogy a ritmusjátékok és a nyelvtörők a mostani kisebbek csoportjában nem népszerűek. Ennek az is lehet az oka, hogy sokan viselnek fogszabályzót, ami miatt ezek a játékok kevésbé élvezhetők.

Van olyan gyerek, aki a tanítási órán nem nagyon kommunikál, csak rajzol, a bábos foglalkozásokon pedig teljesen mást mutat magából, megnyílik, folyamatosan ötletel. Egyébként is megfigyelhető a gyerekeknél, hogy gyorsabban levetik gátlásaikat. Az elejétől kezdve azt hangsúlyozom nekik,

hogy minden kis megnyilvánulásnak, kommunikációs elemnek kell, hogy legyen eleje, közepe és vége, legyen íve mindennek, amit kiadnak a kezükből. Szükséges, hogy meglássák a lényegét mindenben, nemcsak a bábozás során. Ez látszik meg leghamarabb az életük más területein.

A mai gyerek számára kevés olyan dolog van, amit nem lát, nem hall, ezért a pedagógusok vagy művészeti csoportok vezetőinek elsődleges feladata úgy irányítani a rájuk bízott gyerekeket, hogy azok az információ-áradatban értékeket fedezzenek fel, miközben kibontakozhatnak a szabad asszociációik, fejlődhet önkifejezésük, ezzel kreativitásuk is. Ezt mindenképpen támogatni kell.

■ **A hosszú munkafolyamat után hol kerül sor a darabok bemutatására?**

■ Az iskola nyitott napján mutatjuk be először a közös munka eredményét, majd a környék óvodáiban, iskoláiban is fellépünk. Rendszeres szereplői vagyunk a Duna Menti Tavasz Fesztiválnak, ahonnan mindig hozunk díjakat, bábos és újabban már színjátszó kategóriában is. Van gyémánt-, arany-, ezüstminősítésünk, Nagydíj, Nívódíj, Fődíj, Rendezői díj, Bábpedagógiai díj, Gyerekzsűri díja stb. Felléptünk már többször is Veszprémben, Budapesten a Zeg-Zug Fesztiválon, sőt a Művészetek Palotájában, de Martinban is. Nem szeretnék nagyképűnek tűnni, de imádkunk díjakat hozni, ami egyre nehezebb, mert szinte mindegyik szlovákiai magyar csoport kiváló.

■ **Milyen darabokkal készülnek idén a kíváncsi nézőközönség számára?**

■ A kicsikkel *Az ostoba Emelja* című mesével ismerkedünk, ami *A csuka parancsára* c. orosz népmese alapján készül matrjoska-jellegű bábokkal. Ezt a darabot most én választottam, már

régebben dédelgetett terv volt. A darabválasztásnál sokszor az dönt, hány gyerek van a csoportban, milyen a fiú-lány arány, életkori sajátosságok, erősségek, amire építeni lehet, stb. Ebben a produkcióban sok lesz a hangszer, tánc, ének, vagyis minden, amit ezek a gyerekek nagyon tudnak. A bábtechnika kiválasztásánál be kellene valamiféle fokozatosságot tartani, hogy ne rögtön a legnehezebb bábtypushoz nyúljunk, ám ezt inkább a darab jellege adja. Volt már rá példa, hogy kezdő csapattal, bonyolult mozgató bábokkal, nagyon sikeres darabot hoztunk létre.

A nagyokkal színjátszó kategóriában nevezünk, hogy ne legyünk saját magunk ellenfelei. Ők Arany János vígballadáját választották (*Pázmán lovag*). Ehhez újrhasználított papírt, hullámpapírt használunk. Ez a próbafolyamat is érdekes, hiszen tehetséges kis csapattal dolgozhatok. A nagyok már saját maguk készítik a kosztümöket, kellékeiket, sőt a díszletet is. Természetesen ez nem egyik napról a másikra történt, fokozatosan jutottunk el idáig, rengeteg munkával mozdultunk el a nagyobb komplexitás és elvontság felé.

■ **Milyen terveik vannak a jövőre nézve?**

■ A kicsikkel tovább bábozgatunk, mindenféle bonyolultabb technikával, a nagyok a Jókai Napokra fognak jövőre nevezni. Itt is voltak már korábban sikereink, régebbi csoportokkal: Nívódíj, Kreativitás-díj, Gergely József-díj, Ferenczy Anna-díj, Különdíjak stb. Nem szeretném, ha ez kérdésnek tűnne, hiszen az is hatalmas elismerés, hogy ezen a seregszemlén egyáltalán ott lehetünk. Nekünk már az is siker, ha láthatjuk az ország legjobbait!

■ **Köszönöm a beszélgetést, és további kitartást és sok sikert kívánok Önnek és a gyerekeknek is!**